طراحی و شبیهسازی محفظه احتراق میکروتوربین ۳۰ کیلوواتی با سوخت زیستی

زهرا وثوقى"*، صادق تابع جماعت ً

۱- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد، مهندسی هوافضا، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، zahra.vosoughi@aut.ac.ir ۲- استاد، مهندسی هوافضا، دانشگاه صنعتی امیرکبیر، sadegh@aut.ac.ir

* نویسنده مخاطب

چکیدہ

میکروتوربینها توربینهای گازی کوچکی هستند، که با قابلیت سوزاندن گسترهٔ وسيعى از انواع سوخت، به منظور توليد توان مورد استفاده قرار مى گيرند. منابع زیست توده با توجه به داشتن پتانسیل بالا برای تولید انرژی، کاهش مصرف گاز طبيعی، کاهش مشــکلات دفع مواد زائد و کاهش آلايندهها، يک منبع ســوختی کاربردی در نیروگاههای تولید همزمان برق و گرما میباشند، که در سالهای اخیر بیشتر مورد توجه قرار گرفتهاند. به همین دلیل، علاقه به استفاده از سوخت زیستی در میکروتوربینهای گازی به طور قلبل توجهی افزایش یافته است. هدف از این پژوهش، طراحی محفظه احتراق میکروتوربین ۳۰ کیلوواتی، با قابلیت استفاده از سوخت گاز سنتز است. پس از طراحی سیکل ترمودینامیکی، مشخصات ترمودینامیکی هر یک از اجزا تعیین می شود. الگوریتم محاسباتی جهت طراحی محفظه احتراق بر اساس روش طراحی تجربی تدوین، و در یک کد متلب پیادهسازی مىشود. ابعاد اوليه محفظه بر اساس أن محاسبه شده است. محفظه طراحي شده در نرم افزار Fluent18.2 و با استفاده از مدل احتراقی PDF شبیه سازی و عملکرد آن مورد بررسی قرار گرفته است. استفاده از گاز سنتز به عنوان سوخت زیستی انتخاب شده در این پژوهش، موجب کاهش قابل توجه NO خروجی و افزایش میزان CO میشود.

کلمات کلیدی: میکروتوربین، سوخت زیستی، محفظه احتراق، شبیهسازی احتراق غیر پیشآمیخته

مقدمه

امروزه علاقه به منابع انرژی تجدیدپذیر به دلیل افزایش مداوم تقاضا برای برق، کاهش در دسترس بودن سوختهای فسیلی و نیاز همزمان به کاهش انتشار آلایندهها، بطور قلبل توجهی افزایش یافته است. در این زمینه، سوختهای زیستی یک منبع استراتژیک مفید برای کاهش انتشار گازهای گلخانهای مانند دیاکسید کربن است. سوختهای زیستی، سوختهای هستند که منبع بیولوژیکی دارند و فسیلی نیستند. این سوختها از منابع زیستتوده مانند گیاهان ذرت، سویا، نیشکر، و غیره تولید میشوند. افزایش دسترس پذیری زیستتوده در کنار پیشرفتهای اخیر تکنولوژی در استفادهٔ بهینه با آلودگی پایین از این سوخت، زیستتوده را به یک گزینهٔ محبوب در انتخاب سوخت تبدیل کرده است [۱].

در سالهای اخیر، مطالعات زیادی بر روی امکان تأمین انرژی میکروتوربینهای گازی با سوختهای تجدیدپذیر با ارزش حرارتی پایین مانند مواردی که از طریق فرآیندهای تبدیل زیست توده مانند زیست گاز و گاز سنتز بدست آمده است، متمرکز شده است. اگرچه استفاده از این سوختها باعث کاهش اثرات منفی زیست محیطی کربن می شود، اما برای ارزیابی رفتار میکروتوربین، کاهش توان و همچنین مشکلات احتراق مطالعات بیشتری لازم است. به همین دلیل، علاقه به استفاده از گاز سنتز در میکروتوربینهای گازی به طور قابل توجهی افزایش یافته است. طراحی و توسعه محفظه احتراق توربینهای گاز بر دستیابی به بازده

ضريب الگوی^۱ کمتر متمرکز شده است. سوختهای قديمی مانند پروپان،

کروسین، گاز طبیعی و سوختهای مایع، در کنار سوختهای جدید مانند گاز سنتز، زیستگاز و هیدروژن در میکروتوربینهای گازی مورد استفاده قرار میگیرد. در تحقیقات مختلف لنواع احتراق پیشمخلوط، غیر پیشمخلوط و نیمه پیشمخلوط مورد بررسی قرار گرفته است. تحقیقات بسیاری روی محفظه احتراق توربینهای گازی و میکروتوربینها در سالهای اخیر انجام شده است و عملکرد محفظه با گاز طبیعی و سوخت زیستی مورد بررسی قرار گرفته است.

هور و همکاران [۲] در سال ۲۰۰۹ در پژوهشی به طراحی و ساخت میکروتوربین گازی ۶۰ کیلوواتی بهینه شده برای استفاده از زیستوده پرداختهاند. این پژوهش با هدف بهینهسازی طراحی سیستم برای تولید همزمان برق و گرما و از یک میکروتوربین با سوخت زیستگاز انجام شده است. طى اين پژوهش، طراحي سيستم ميكروتوربين با سوخت زيستي و سپس ارزیابی سیستمهای لوله کشی تامین سوخت مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین از تحلیل CFD برای تحلیل فرایند جذب گوگرد از زیست گاز استفاده شده است. مدل نهایی توسط 5 PEPSE-GT شبیه سازی، و نتایج با تست های تجربی مقایسه شده است. نتیجهٔ تحقیقات نشان میدهد با کاهش متان در ترکیب سوخت، نرخ تولید حرارت کاهش مییابد، لذا لازم است برای استفاده از سوختهای با ارزش حرارتی پایین، جريان سوخت براى عملكرد بهتر ميكروتوربين افزايش يلبد. طباطبايي، هاشمی و ذوالفقار شجاعی [۳] در تحقیقی برای پژوهشگاه نیروی ایران در سال ۲۰۱۲ به طراحی یک سیکل ترمودینامیکی برای سیستم CHP با هدف دستیابی به توان ۱۰۰ کیلووات پرداختهاند. سیکل طراحی شده از نوع تكمحوره همراه با محفظه احتراق حلقوى مىباشد كه قابليت دستيابى به بازده ۱۳ درصد در حالت بدون رکوپراتور و ۲۵ درصد با رکوپراتو را دارد. پارامترهای ترمودینامیکی سیکل به کمک یک کد فرترن محاسبه شده است. پس از مدلسازی ترمودینامیکی، اجزاء مختلف توسط فلوئنت شبیهسازی شدهاند. نتایج شبیهسازی که مطابقت خوبی با طراحی اولیه دارد نشان میدهد، بازده کل در حللت CHP ۲۲ درصد خواهد بود. اسماعیل اورلانوس کامرگو و همکاران [۴] در سال ۲۰۱۷ طی پژوهشی به ارزیابی ترمودینامیکی و اگزرژی یک سیستم CHP با استفاده از میکروتوربین C30 با در نظر گرفتن قانون اول و دوم ترمودینامیک و نرخ هزینهٔ کل سیستم پرداختند. این تحلیل به کمک یک رابط طراحی شده که HYSYS را به متلب مرتبط میکند و امکان ارزیابی این پارامترها را به طور همزمان فراهم مىكند، انجام شده است. نتايج اين پژوهش نشان میدهد با افزایش نسبت فشردهسازی، راندمان کمپرسور و کل سیکل ترموديناميكي ميكروتوربين افزايش مىيلبد. اگرچه اين امر، موجب افزايش هزینههای سیستم در واحد زمان می شود. از طرف دیگر افزایش بازده کمپرسور و میکروتوربین و دمای خروجی پیش گرمکن از نظر اقتصادی برای سیستم مفید خواهد بود. آنا کوستا کونرادو و همکاران [۵] یک روش برای طراحی پایه محفظه احتراق توربین گاز ارائه دادهاند. در این تحقیق

¹ Pattern Factor (PF)

یک کد کامپیوتری برای تعیین ابعاد بخشهای مختلف محفظه شامل کیس، لاینر، دیفیوزر، پیچشدهنده و محاسبهٔ دمای نواحی مختلف محفظه و دیوارهها توسعه داده شده است. در نهایت یک نمونه محفظه احتراق با کد نوشته شده طراحی، ساخته و در یک سیستم تولید توان تست شده است. نتايج نشان ميدهند روش طراحي سادة ارائه شده قادر به محاسبة پیکربندی محفظه مناسب است. توچیلو و کمرتی [۶]، سیستمهای مختلف احتراق با روشهای مختلف طراحی در میکروتوربینها را مورد بررسی قرار دادهلند. در این تحقیق روشهای مختلف احتراق در محفظه و انواع محفظه مورد بحث قرار گرفته است. گوساب و همکاران [۷] به شبیهسازی عددی احتراق مخلوط زیست گاز و متان در یک محفظه احتراق قوطی شکل با جریان پیچشیی پرداختهاند. در این تحقیقات اثر میزان کربن دی کسید زیستگاز بر مقدار آلایندگی احتراق بررسی شده است. شبیهسازی برای چهار نوع مختلف سوخت شامل متان و سه نوع گاز بيو با تركيبات مختلف انجام شده است. شبیه سازی به صورت سه بعدی بر اساس معادلات RANS و فلوئنت ۱۴ انجام شـده اسـت. در این تحقیق از مدل Eddy dissipation برای مدل کردن برهم کنش توربولانس-شیمی و مکانیزم گلوبال دو مرحلهای برای توصیف اکسیداسیون زیست گاز و متان استفاده شده است. نتایج نشان میدهد میزان کم کربن دی کسید در ترکیب سوخت موجب پایداری بهتر شعله و افزایش حجم بازگشتی می شود. همچنین زیست گاز اثر کاهشی ۳۳ درصد در انتشار NO و کاهش ۱۰ درصدی CO خواهد داشت. در تحقیقی مشابه، اوکافور و همکاران [۸] به بررسی میزان آلایندگی در محفظه میکروتوربینهای گازی که با سوخت متان و آمونیا(NH3) کار میکنند پرداختهاند. در این تحقیق که با هدف كنترل آلايندكي محفظه احتراق ميكروتوربينها انجام شده است، يك محفظه قوطى شكل با جريان پيچشى با سوخت مخلوط متان-هوا-آمونيا مورد بررسی قرار گرفته است. در این تحقیق احتراق پیشمخلوط و غیر پیشمخلوط بررسی شده است. برای شبیه سازی از OpenFoam و روش LES استفاده شده است. از روشهای PIV و PLIF برای مطالعه جریان ساختار شعله و آلایندهها در تستهای تجربی بهره گرفته شده است. در نتيجه نسبت اختلاط بهينه براي ناحية اوليه، براي كاهش آلايندهها و رسیدن به بازدهٔ حداکثری محفظه در حدود ۱/۳۵ الی ۱/۳، بسته به میزان درصد جرمی آمونیا، تعیین شده است. امامی، رهدان و پوروثوقی [۹] یک مدل ریاضی برای آنالیز اثر توزیع متفاوت هوا را بر یک محفظه با هندسه پیچیده پیشبینی کردندهاند. این آنالیز بر اساس هفت پارامتر عملکردی احتراق انجام شده است. آنها مشاهده کردند که در طراحی بهینه بخش قابل توجهی از هوا از ناحیهٔ اولیه وارد محفظه خواهد شـد. این طراحی همچنین می تواند میزان انتشار آلایندهها را تا ۷۸ درصد کاهش و بازده محفظه را تا ۶ درصد افزایش دهد. در تحقیقاتی مشابه، امامی و شهبازیان [۱۰] نتیجه گیری کردند که میزان انتشار NO_x در زاویه پیچشدهنده ۵۵ درجه، حداقل خواهد بود. این پارامتر به طور مستقیم بر دمای احتراق اثر گذار است.

در لین پژوهش به طراحی محفظه احتراق در یک میکروتوربین ۳۰ کیلوواتی با سوخت گاز سنتز پرداخته شده است. در این راستا لازم است، مشخصات کلی میکروتوربین با طراحی سیکل ترمودینامیکی مشخص شود. طراحی سیکل با استفاده از نرمافزار GasTurb انجام شده است. نتایج این بخش پارامترهای ورودی برای طراحی محفظه احتراق را تعیین میکند. در ادامه الگوریتم طراحی یک محفظه احتراق قوطی شکل تشریح میشود. الگوریتم توضیح داده شده در متلب پیاده سازی، و از نتایج آن در

این مقاله استفاده شده است. الگوریتم طراحی بر اساس مشخصات پایهٔ به دست آمده از نتایج طراحی سیکل اجرا شده است. هندسهٔ به دست آمده در این بخش، با نرم افزار فلوئنت شبیهسازی، و نتایج آن با طراحی اولیه مقایسه خواهد شد.

طراحی سیکل

اولین گام در طراحی توربینهای گاز، طراحی سیکل ترمودینامیکی میباشد. این موتورها بر اساس سیکل پایهٔ برایتون کار میکنند. محاسبات سیکل در حالت پایدار برای بدست آوردن شرایط ورودی و خروجی محفظه احتراق در بار کامل و با استفاده از نرمافزار GasTurb، انجام شده است. نرمافزار GasTurb یکی از معروفترین نرمافزارهای تجاری به منظور تحلیل عملکرد موتور میباشد. این نرمافزار یک برنامه قدرتمند صفر بعدی جهت طراحی تحلیل و شبیهسازی انواع توربین گاز میباشد. به کمک این نرم افزار میتوان سیکل ترمودینامیکی بسیاری از موتورهای زمینی یا هوایی، از جمله توربین گاز تکمحوره یا چند محوره را بدست آورد. با بررسی میکروتوربینهای با توان مشابه و برای سادگی، موتور به صورت

توربین گاز تکمحوره رکوپراتوردار در نظر گرفته شده است. در طراحی به وسیلهٔ GasTurb، پارامترهای ورودی تا رسیدن به توان مطلوب تغییر داده می شوند. این تغییرات، با توجه به مطالعات صورت گرفته بر روی میکروتوربینهای مشابه، انجام می شود. از آنجا که بازهٔ تغییرات بازده اجزا محدود است، دو پارامتر اصلی طراحی دمای ورودی به توربین و دبی جرمی هوای ورودی هستند. با تغییر این پارامترها تا رسیدن به توان مورد نظر، مشخصات ترمودینامیکی موتور در هر نقطه مشخص می شود.

جدول ۱: مشخصات سیکل ترمودینامیکی

مقدار	واحد	ویژگی
۲۸۸	K	دمای محیط
1 • 1/280	kPa	فشار محيط
٣٠	kW	توان خروجي
•/٣•۴	kg/s	دبی جرمی هوا
٣/۵	-	نسبت فشار كمپرسور
Y٨	%	بازده آيزنتروپيک کمپرسور
٨۵	%	بازده آيزنتروپيک توربين
٩۵	%	بازده محفظه احتراق
۵	%	افت فشار محفظه
٩۶٠٠٠	RPM	دور موتور
١٠٩٨	K	دمای ورودی به توربین
• /٨	-	ضريب تأثير ركوپراتور
١	%	افت فشار ركوپراتور

از نتایج طراحی سیکل، مشخصات ترمودینامیکی ورودی و خروجی هر یک از اجزای میکروتوربین مشخص میشود. در نتیجه ورودیهای طراحی برای هر جزء، از جمله محفظه احتراق بدست آمده است. پارامترهای مورد نیاز برای طراحی محفظه احتراق شامل، دمای هوای ورودی به محفظه، فشار کاری، دمای ورودی به توربین و دبی جرمی سوخت و هوا میباشد، که از طراحی سیکل به کمک GasTurb محاسبه شدهاند و در بخش بعد مورد استفاده قرار خواهند گرفت.

انتخاب سوخت

ترکیبات مختلفی از گاز سنتز، با توجه به منبع و روش استخراج گاز وجود دارد. بررسی منابع نشان میدهد میزان قابل توجه CO2 در گاز سانتر موجب کاهش پیک فشار، پایداری احتراق و تولید گرما و افزایش CO میشود. در حالی که گاز سنتز حاوی بیش از ۴۵٪ کربن دیاکسید باعث کارکر ضعیف و غیر متعارف موتور میشود. تحقیقات [۱۱] افزایش سوخت محترق نشده در گاز سنتز با ۴۰–۴۵٪ کربن دیاکسید را نشان میدهد. بنابراین برای عملکرد مناسب محفظه احتراق و کاهش انتشار آلودگی، گاز سانتز با درصد بالای CO2 توصیه نمیشود. منبع [۱۲] استفاده از گاز سانتز با درصد بالای CO2 توصیه نمیشود. منبع [۱۲] استفاده از گاز مانتز با ترکیبات حدود ۳۳٪ مولی کربن دیاکسید را برای محفظههای منتز انتخاب شده برای این مطالعه را نشان میدهد. بر اساس منبع [۱۳] این گاز از فرآیند گازیسازی GFB از زیست تودهٔ لیگنوسلولزی در فشار یک بار با استفاده از بخار اکسیژن، بدست میآید. این فرآیند به دلیل هزینهٔ تولید کم در مقایسه با LHV بالای گاز سنتز انتخاب شده است.

جدول ۱. مسخصات کار سندر				
LHV	درصد جرمی	درصد حجمى	اجزا	
(kJ/kg)	(%)	('/.)		
-	۲/۸۲	٣٢	H ₂	
_	۳۳/• ۳	۲۷	СО	
-	۵۵/۷۴	۲۹	CO ₂	
-	٨/۴١	١٢	CH ₄	
1.927	۱۰۰	١	کل	

جدول ۲: مشخصات گاز سنتز

طراحى محفظه

به طور کلی روشهای طراحی محفظه احتراق شامل روشهای عددی، تحلیلی-تجربی و روشهای مبتنی بر رهیافت شبکه می شود. از آنجا که پدیدههای پیچیدهای چون جریان آشفته، تبخیر و اختلاط و واکنشهای شیمیایی در محفظه احتراق توربینهای گازی به طور همزمان رخ می دهد، استفاده از روشهای تحلیلی برای طراحی این محفظهها بسیار پیچیده و شده، طراحان محفظه احتراق توربین گاز برای توسعهٔ محصولات جدید شده، طراحان محفظه احتراق توربین گاز برای توسعهٔ محصولات جدید نصل استیاه ای محفظه احتراق توربین گاز برای توسعهٔ محصولات جدید تجربی، هندسهٔ کلی محفظه مشخص و پس از شبیه سازی، اصلاحات لازم در طراحی اعمال شده است. هندسهٔ نهایی برای بررسی عملکرد در نقطهٔ طراحی شبیه سازی و نتایج آن تحلیل شده است.

الگوریتم طراحی محفظه احتراق در یک کد متلب پیاده شـده اسـت. بر اساس این الگوریتم پس از انتخاب نوع محفظه و محاسبه مساحت مرجع، ابعاد هر جزء از محفظه به ترتیب مشخص خواهد شد. در انتها سوراخهای هوای اضافی و خنک کاری طراحی خواهد شد [۱۴].

پارامترهای اولیهٔ طراحی، قیدهای خروجی کمپرسور و وروردی توربین هستند، که معمولاً برای هر محفظه احتراق در قسمت طراحی سیکل مشخص می شود. سایر پارامترها شامل، قیدهای مشتری، ثوابت، مقدارهای تجربی و محدودیتهای طراحی میاشد. جدول ۳ پارامترهای ورودی،

استفاده شده برای طراحی محفظه را نشان میدهد. این مقادیر از طراحی سیکل محاسبه شده است.

جدول ۳: ورودیهای طراحی محفظه

مقدار	واحد	پارامتر
• / ٣ • ۴	kg/s	دبی هوای ورودی
•/••٩١	kg/s	دبی سوخت
۸۰۳	K	دمای ورودی محفظه
347	kPa	فشار ورودى محفظه
١٠٩٨	K	دمای ورودی توربین

محفظه احتراق دارای انواع قوطی شکل، حلقوی و قوطی-حلقوی می،اشد. اگرچه محفظه های حلقوی به دلیل حجم کمتر کاربرد گسترهتری دارند، اما در اینجا نوع قوطی شکل برای طراحی انتخاب شده است. محفظه های قوطی شکل دارای هزینه نگهداری و ساخت کمتر می،اشند. احتراق در این نوع محفظه آلودگی کمتری تولید میکند و شعله پایدارتر است. همچنین شرایط تست عملکردی در مقایسه با محفظه های حلقوی سادهتر است [10].

مساحت مرجع به عنوان مساحت بیشترین سطح مقطع پوسته تعریف می شود و بر اساس محدودیت واکنش شیمیایی یا محدودیت افت فشار انتخاب می شود. ابعاد محفظه می تواند بر اساس آیرودینامیک یا واکنش شیمیایی محاسبه شود [۵]. به طور کلی وقتی محفظه برای یک افت فشار خاص طراحی می شود، برای کامل شدن واکنش شیمیایی نیز کافی خواهد بود. جدول ۴ مقدار ترمهای افت فشار را برای انواع محفظه، براساس مطالعات تجربی نشان می دهد. با توجه به مقادیر افت فشار و فشار دینامیکی برای محفظه قوطی شکل، مساحت مرجع براساس رابطهٔ (۱) [۵] محاسبه می شود. سپس قطر مرجع برای محفظههای قوطی شکل بر اساس معادلهٔ (۲) [۵] بدست می آید.

جدول ۴ : افت فشار در انواع محفظه [۲۶]

نوع محفظه	$\Delta P_{3-4}/P_{3}(\%)$	$\Delta P_{3-4}/q_{ref}$
Can or Multi-can	5.3	40
Can-annular	5.4	30
Annular	6.0	20

$$A_{ref} = \left[R_a \left(\dot{m}_3 \frac{\sqrt{T_3}}{P_3} \right)^2 \left(\frac{\frac{\Delta P_3 - 4}{q_{ref}}}{\frac{\Delta P_3 - 4}{P_3}} \right) \right]^{0.5} \tag{1}$$

$$A_{ref} = \frac{\pi D_{ref}^2}{4} \tag{(Y)}$$

مساحت لاینر معمولاً بین ۱/۶ تا ۱/۷ مساحت مرجع در نظر گرفته میشود. این مساحت برای محفظههای قوطی شکل قدیمی با شعله دیفیوژن ۱/۷ مساحت مرجع در نظر گرفته می شود [۵].

مرحلهٔ بعدی در طراحی محفظه، محاسبه طول ناحیههای اول، دوم و رقیقسازی است که طول لاینر را تشکیل میدهند. طول ناحیهٔ اول معمولاً در بازهٔ زیر قرار می گیرد [۱۶].

$$\frac{2}{3}D_L \le L_{PZ} \le \frac{3}{4}D_L \tag{(7)}$$

(Y)

در رابطهٔ فوق DL قطر لاینر میباشید. لازم به ذکر اسبت که هرچه طول ناحیهٔ اول بیشتر باشد، زمان ماندگاری مواد برای واکنش مخلوط بیشتر می شود. در نتیجه بازده احتراق بالاتر خواهد شید. طول ناحیهٔ اول باید از مصالحه بین بازده محفظه و هزینه ساخت انتخاب شود. طول ناحیهٔ دوم در حدود نصف قطر لاینر تخمین زده می شود [۱۶].

$$L_{SZ} = \frac{1}{2}D_L \tag{(f)}$$

هدف از ناحیهٔ رقیقسازی، رساندن دمای محصولات داغ احتراق به یک توزیع دمایی قابل قبول و سازگار با توربین است. پروفیل دمای گازهای داغ با اضافه و مخلوط شدن هوای خنکتر از طریق سوراخهای تزریق هوا در ناحیهٔ رقیقسازی کنترل میشود. طول ناحیهٔ رقیق سازی به پارامتر PF وابسته

$$PF = \frac{T_{max} - T_4}{T_4 - T_3} \tag{(d)}$$

این پارامتر تأثیر بسزایی در عمر ردیف ابتدایی پرههای توربین دارد. طول ناحیهٔ رقیق سازی با توجه به PF از رابطهٔ (۶) [۱۹] محاسبه میشود. $L_{DZ} = D_L(3.83 - 11.83PF + (۶)$ $13.4PF^2)$

به طور کلی در مراجع پیشنهاد میشود برای جلوگیری از اختلاط ضعیف و پروفیل دمای نامناسب، طول ناحیهٔ رقیق سازی حدود ۱/۵ برابر قطر لاینر در نظر گرفته شود [۱۶].

مساحت چرخش دهنده از رابطهٔ (۷) [۵] محاسبه میشود. افت فشار در پیچشدهنده معمولاً بین ۳٪ تا ۴٪ فشار ورودی محفظه میباشد. زاویه پرهها در بازه ۴۰ الی ۷۰ درجه و تعداد پرهها بین ۸ تا ۱۰ عدد در نظر گرفته میشود.

$$\begin{aligned} \Delta P_{SW} &= \\ q_{ref} K_{SW} \left[\left(\frac{A_{ref}}{A_{SW}} \right)^2 \sec^2(\theta_v) - \left(\frac{A_{ref}}{A_L} \right)^2 \right] \left(\frac{\dot{m}_{SW}}{\dot{m}_3} \right)^2 \end{aligned}$$

عدد پیچش که در رابطهٔ (۸) [۱۷] آورده شده، یک پارامتر بی بعد است که معیاری برای سنجش مقدار اختلاط در جریان پیچشی محوری می باشد. برای ایجاد یک شرایط اختلاط مناسب و پایدار عدد چرخش باید بیشتر از ۱/۶ باشد.

$$S_{N} = \frac{2}{3} \left[\frac{1 - \left(\frac{D_{hub}}{D_{SW}}\right)^{3}}{1 - \left(\frac{D_{hub}}{D_{SW}}\right)^{2}} \right] tan \left(\theta_{v}\right)$$
(A)

پس از محاسبهٔ مساحت پیچشدهنده، قطر آن از رابطهٔ (۹) بدست خواهد آمد [۱۷].

$$A_{SW} = \frac{\pi}{4} (D_{SW}^2 - D_{hub}^2) -$$
(9)
$$0.5n_v t_v (D_{SW} - D_{hub})$$

مشخصات پیچشدهندهٔ محوری در جدول ۵ آورده شده است. مساحت سوراخهای هوا با یک روش صحیح و خطا تخمین زده میشود. در این روش برای هر سری سوراخهای تزریق ناحیهٔ ثانویه و ناحیهٔ رقیقسازی با توجه به توزیع دبی جرمی هوا از رابطهٔ (۹) استفاده میشود. در ابتدا با در نظر گرفتن یک حدس اولیه برای C_d مقدار مجموع مساحت سوراخها محاسبه میشود.

$$A_h^2 = \frac{143.5 m_h^2 T_3}{P_3^2 c_d^2} \left(\frac{P_3}{\Delta P_L}\right)$$
(1.)

سپس با استفاده از روابط (۱۱) تا (۱۵) مقدار C_d محاسبه می شود و با حدس اولیه مقایسه می شود. این چرخه تا رسیدن به مقدار یکسان C_d ، برای هر ناحیه به صورت جداگانه اجرا خواهد شد. در نهایت با توجه به قطر سوراخها و مساحت کل، تعداد سوراخها در هر ناحیه مشخص خواهد شد [۱۸].

$$K = 1 + 0.64\{2B^2 + [4B^4 + (11)] + 1.56B^2(4\beta - \beta^2)]^{0.5}\}$$

$$C_d = 1.25(K-1)\{[4K^2 - K(2 - \beta)^2]^{0.5}\}^{-1}$$

$$\beta = \frac{m_h}{m_{an}} \tag{17}$$

$$\alpha = \frac{A_h}{A_{an}} \tag{14}$$

$$B = \frac{\beta}{\alpha}^{\alpha \lambda} \tag{10}$$

بر این اساس ناحیهٔ رقیق سازی شامل ۱۰ سوراخ به قطر ۵ میلیمتر می باشد. همچنین ۲۰٪ از کل هوای ورودی از طریق ۶ سوراخ به قطر ۳ میلیمتر به ناحیهٔ ثانویه تزریق می شود.

جدول ۵: ابعاد پیچشدهنده

مقدار	واحد	پارامتر طراحی
0.00247	m ²	A _{SW}
63	mm	D _{SW}
24	mm	D_{hub}
0.62	-	S _N
1.3	-	K _{SW}
10	mm	n _v
40	0	$\theta_{\rm V}$
0.001	mm	t.,

جدول ۶: ابعاد محفظه

0)				
مقدار	واحد	ابعاد محفظه		
0.0082	m ²	A _{ref}		
0.0057	m ²	A_L		
102	mm	D _{ref}		
85.3	mm	D_{L}		
30	mm	D _{out}		
64	mm	L_{PZ}		
42.6	mm	L _{SZ}		
118	mm	L _{DZ}		
224.6	mm	L _{Liner}		

شبیه سازی

پس از طراحی، برای اطمینان از عملکرد مطلوب محفظه، پایداری شعله و احتراق کارآمد شبیه سازی انجام خواهد شد. شبیه سازی در حالت غیر پیشآمیخته و پایا انجام میشود. در این بخش باتوجه به ابعاد گفته شده در جدول ۶۰ هندسه به صورت دو بعدی متقارن در نرمافزار گمبیت ترسیم و سپس شبکهبندی شد. از آنجا که جریان در لاینر جدا از جریان انولس است، برای کمتر شدن هزینهٔ محاسباتی و جلوگیری از پیچیدگی حل، فقط جریان داخل لاینر مدل شده است. در این مدلسازی پرههای پیچشدهنده در نظر گرفته نشد و برای مدل کردن اثر پیچشدهنده از شرط ورودی سرعت برای

FCCI-2022-0021

هوای ورودی استفاده شده است. شبکه به صورت ساختار یافته ایجاد شده است. سوراخهای هوای ورودی به صورت یک نوار دور محفظه، مدلسازی شدهاند. به طوری که مساحت نوار با مجموع مساحت سوراخها برابر باشد. اگرچه این مدلسازی از دقت محاسبات میکاهد ولی در این سطح از طراحی قابل قبول است. شکل ۱ هندسهٔ ترسیم شده را نشان میدهد.

هندسهٔ ذکر شده در شکل ۱ با تعداد مختلف سلول، شبکهبندی و طبق روش گفته شده در جدول ۷ شبیهسازی شد. برای بررسی مستقل بودن نتایج از کیفیت شبکه، تغییرات کسر جرمی CO2 در خروجی و میانگین دمای خروجی محفظه با شبکهبندیهای ۸۶۰۰۰ ، ۱۷۲۰۰۰ و CO2 در خروجی محفظه با ۲۴۰۰۰۰ سلول، کمتر از ۳٪ با شبکهٔ ۳۰۲۰۰۰ سلولی تفاوت دارد، شبکه با ۲۴۰۰۰ سلول برای ادامهٔ روند شبیه سازی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

روش حل

مدل معرفی شده، در نرم افزار Fluent18.2 در حالت پایا شبیه سازی شده است. معادلات نویر-استوکس برای جریان حل شده است. برای مدسازی اثرات آشفتگی جریان، از مدل آشفتگی k-ε RNG استفاده شده است. مدل تشعشعی DO برای بررسی انتقال حرارت و مکانیزمهای تولید NOx برای بررسی آلایندگی فعال شدهاند. حل به صورت فشار مبنا و از روش حل SIMPLE و SIMPLE استفاده شده است. تنظیمات حل گر به طور خلاصه در جدول ۷ آورده شده.

جدول ۲: تنظيمات فلوئنت			
Solver Solver Segregated RA			
	Pressure-Based		
Space	2D Axisymmetric Swirl		
Turbulence model	K-Epsilon RNG		
Species model	non-premixed combustion		
Radiation model	Discrete Ordinates (DO)		
NO _x	Thermal NO _x		
Propt NO _x			
	N2O Intermediate		
Solution method	Converge scheme: Coupled		
	Pressure: PRESTO!		
	Other: Second order		

از آنجا که در این مقاله احتراق از نوع غیر پیش آمیختهٔ پیچشی با آشفتگی بالا است، استفاده از مدل PDF پیشنهاد می شود. این مدل علاوهبر همگرایی راحت تر و هزینه محاسباتی پایین تر، از دقت قابل قبولی برای این نوع مسئله برخوردار است. مدل PDF، فقط برای شعلههای غیر پیش آمیختهٔ آشفته قابل استفاده است. در این مدل فرض می شود که واکنش با اختلاط سوخت و هوا انجام می شود. ترکیبات و جزئیات در هر سلول توسط میزان اختلاط

آشفتگی سوخت و اکسیدکننده تعیین میشود و مکانیزم واکنش به طور مستقیم توسط کاربر تعیین نمیشود. در این مدل، سیستم واکنش با استفاده از محاسبات تعادل شیمیایی تحت حل قرار میگیرد و به جای معادلات انتقال گونهها معادلات انتقال را برای کسر مخلوط و واریانس آن حل میکند [1۹].

شرايط مرزى

حل عددی مسئله نیازمند اطلاعاتی در مورد شرایط مرزی است. شرایط مرزی استفاده شده در این پژوهش برگرفته از نقطه طراحی سیکل ترمودینامیکی میباشد. جزئیات این شرایط در جدول ۹ آورده شده است. ورودی هوای ثانویه، رقیق سازی و سوخت به صورت شرط مرزی دبی جرمی تعیین شده است. با توجه به توضیحات ارائه شده، پس از تکرار شبیه سازی در حالتهای مختلف، توزیع هوای نهایی به صورت زیر در نظر گرفته شد.

جدول ۸: توزيع هوا در محفظه

درصد	نماد	دبی جرمی
1	\dot{m}_3	ورودى محفظه
٧٠	т் _{апи}	آنولس
٣٠	\dot{m}_{PZ}	ناحيه اوليه
۲.	\dot{m}_{SZ}	ناحيه ثانويه
۵۰	\dot{m}_{DZ}	ناحیه رقیق سازی

جدول ۹: شرایط مرزی					
	مقدار		نوع شرط مرزی	شرط مرزی	
مماسی	شعاعي	محورى	Velocity Inlet	ورودى	
33.3	0	36	(m/s)	چرخش	
				دهنده	
0.304		Mass Flow	ورودی هوای		
		Inlet (kg/s)	ثانويه		
0.152		Mass Flow	ورودی هوای		
			Inlet (kg/s)	رقيق سازى	
Gauge Presuure=0		Pressure outlet	خروجى		
803 K		Wall-	ديواره محفظه		
		temperature			
347 kPa		-	فشار کارکرد		

اعتبار سنجی روش حل

به دلیل عدم وجود اطلاعات تست تجربی برای محفظهٔ طراحی شده، روش در نظر گرفته شده برای شبیه سازی، روی یک محفظهٔ ساده با اطلاعات تجربی در دسترس پیاده سازی و نتایج شبیه سازی با مقادیر تجربی مقایسه شد. برای اعتبار سنجی از اطلاعات نمونهٔ شعلهٔ متان پیچشی (SM1) از پایگاه داده شعله و جریان های پیچشی، که به عنوان پایگاه داده شعلهٔ پیچشی سیدنی شناخته می شود، استفاده شده است. این یک نمونهٔ اعتبار سنجی قابل اطمینان برای احتراق با جریان پیچشی در محفظه های صنعتی می باشد. شرایط مرزی، هند سه و نتایج تستهای تجربی مشعل سیدنی از منبع [۲۰] و [۲۱] برگرفته شده است. ابعاد و شرایط مرزی در جدول ۱۰ و ۱۱ آورده شده است. شبیه سازی به صورت دوبعدی متقارن و روش حل مانند جدول ۷ انجام شده است. شکل ۲ شماتیک شعلهٔ پیچشی SM1 را نشان می دهد.

SM1 styles in second

مقدار	واحد	ابعاد	
١٠٣	mm	قطر محفظه	
۶.	mm	قطر ورودی هوای چرخش دهنده	
۵۰	mm	قطر داخلی چرخش دهنده	
۳/۶	mm	قطر ورودی سوخت	
۳۰۵	mm	طول محفظه	

SM1	مرزى	شرايط	:۱۱	جدول
-----	------	-------	-----	------

Boundary	Swirl	Co-flow	Fuel	
	Inlet	Inlet	Inlet	
Туре	Velocity	Velocity	Velocity	
	inlet	inlet	inlet	
Axial	38.2	20	32.7	
Component of				
Flow (m/s)				
Radial	-	-	-	
Component of				
Flow (m/s)				
Tangential	19.1	-	-	
Component of				
Flow (m/s)				

مقایسهٔ نتایج در دو مقطع عرضی به فاصلهٔ ۴۰ و ۱۵۰ میلیمتر از ابتدای محفظه، برای پارامترهای دما و کسر جرمی CO₂ به عنوان یک جزء از محصولات احتراق و در دو مقطع عرضی به فاصلهٔ ۴۰ و ۱۰۰ میلیمتر از ابتدای محفظه برای پارامترهای سرعت محوری و سرعت مماسی انجام شده است. شکل ۳ نتایج این مقایسه را نشان میدهند. نتایج مقایسهها نشان میدهد روش انتخاب شده از دقت قابل قبولی برای این پژوهش برخوردار است. با توجه به دوبعدی بودن روش حل، خطاهای شبیهسازی، ساده سازی مدل و خطاهای اندازه گیری، همواره اختلافاتی میان مقادیر تجربی و شبیهسازی وجود خواهد داشت. لذا روش برگزیده شده، با در نظر گرفتن حداقل اختلاف، و تست روش های مختلف حل از جمله انواع مدل های احتراقی، توربولانسی و تشعشعی، برای یک محفظه با جریان پیچشی انتخاب شده است.

شکل ۲: شعله پیچشی SM1 [۲۰]

بحث بر روی نتایج

بررسی سرعت محوری در شکل ۴ نشان میدهد که دو ناحیهٔ بازگشتی داخلی در محفظه ایجاد شده است. ناحیهٔ کوچکتر به دلیل ورود سوخت

گازی از انژکتور شکل می گیرد، در حالی که نواحی بزرگتر به وسیلهٔ جریان پیچشی وارد شده از پیچشدهنده ایجاد شدهاند. نوع ناحیهٔ بازگشتی مشاهده شده در مرکز لاینر، از نوع جریان پیچشی قوی میباشد. در این ناحیه گرادیان فشار به میزانی قوی است که جریان را به سمت دیوارهها هدایت می کند. ناحیهٔ بازگشتی ثانویه در قسمت انتهایی لاینر، پایین دست سوراخهای رقیقسازی مشاهده میشود. این چرخش مجدد باعث افت فشار اضافی میشود که یک امر منفی محسوب میباشد، زیرا به روند کلی احتراق كمك نمىكند. اين نتيجة اجتناب ناپذير انقباض ناگهانى جريان در خروجي لاينر است.

شکل ۴: کانتور سرعت محوری

شکل ۵ کانتور انرژی جنبشی را نشان میدهد. همانطور که مشخص است، یک ناحیهٔ بازگشتی نیز در مرکز محفظه تشکیل شده است، که به صورت، کاهش انرژی جنبشی قابل مشاهده است. نواحی چرخشی و بازگشتی در لاينر امكان اختلاط مناسب سوخت و هوا و همچنين افزايش زمان اقامت سوخت در محفظه را فراهم می کنند. این امر موجب پایداری شعله و کامل شدن احتراق می شود.

جدول ۱۲ دمای ورودی به توربین پیش بینی شده در طراحی اولیه را با مقادیر بدست آمده در شبیه سازی مقایسه می کند. اگرچه دمای بدست آمده از شبیه سازی نزدیک به دمایی است که از روش تحلیلی به دست آمده و مطابقت خوبی دارد، دمای خروجی به دست آمده از شبیه سازی کمی بالاتر از محاسبات اولیه است.

	بیهسازی با طراحی	۱: مفایسه تتیجه ش	جدول ۱	
اخ	نتبجة	محاسبات	واحد	

i ANT

	سيب	ىكى شەن	u ng	
(%)	شبيەسازى	اوليه		
١/۵	1114/82	١٠٩٨	K	دمای
				خروجى

شکل ۶ توزیع دما در داخل لاینر را نشان می دهد. همان طور که در شکل مشخص است، در ناحیهٔ شعله، حداکثر دما به ۲۲۷۰ کلوین می رسد. با گردش مجدد جریان، مقداری از هوای ورودی ناحیهٔ ثانویه با جریان اصلی مخلوط می شود و دما به زیر مقدار پیک کاهش می یابد. در پایین دست ناحیهٔ رقیق سازی، دمای جریان به طور ناگهانی کاهش می یابد. این امر به دلیل ورود جت هوای رقیق سازی اتفاق می افتد. این جت هوا، افت دمای جریان خروجی را به دنبال خواهد داشت.

توزیع دما در خروجی لاینر در شکل ۷ نشان داده شده است. یک پیک دمایی در خط مرکزی وجود دارد. هر چه طول ناحیه رقیق سازی بیشتر باشد، جریان خروجی از نظر دمایی یکنواختتر خواهد بود. ضریب الگلوی بدست آمده، بر اساس نتایج شبیهسازی و با استفاده از رابطهٔ (۵) برابر با ۱/۴ است. تشکیل CO و NO هر دو در شبیهسازی لحاظ شدند. شبیه سازی وجود مقدار قابل ملاحظهای از NO را در خروجی نشان میدهد. جدول ۱۳ مقادیر تغمین زده شده در شبیهسازی را نشان میدهد. این مقادیر باید به عنوان تقریب اولیه در نظر گرفته شود زیرا مدل های انتشار آلایندگی در مدل PDF به طور معمول دقت خوبی ندارند. برای دقیق تر شدن دقت مدل های انتشار به طور معمول دقت خوبی ندارند. برای دقیق تر شدن دقت مدل های انتشار زمان و هزینهٔ محاسباتی و سخت شدن همگرایی حل را به دنبال خواهد داشت.

شکل ۷: توزیع دمای خروجی

جدول ۱۳: میزان آلایندگی				
مقدار NO	مقدار CO			
در خروجی (ppm)	در خروجی (ppm)			
۱۶/۵	11/1			

مطالعات تجربی نشان داده است، شکل بصری شعله توسط رادیکالهای OH و CH به بهترین نحو ترسیم می شود [۲۲]. از این رو کانتور کسر جرمی OH که بیانگر ناحیه شعله است، در شکل ۸ آورده شده است. همانطور که مشاهده می شود یک فیلم هوای خنک بین دیواره محفظه و ناحیه شعله جریان دارد، که از آسیب دیواره جلوگیری می کند.

شکل ۸: کانتور کسر جرمی OH

نتيجهگيرى

در این مقلله محفظه احتراق یک میکروتوربین ۳۰ کیلوواتی با سوخت زیستی طراحی و شبیهسازی شده است. پارامترهای ورودی طراحی محفظه از نتایج طراحی سیکل ترمودینامیکی بدست آمد. سیکل ترمودینامیکی به کمک نرمافزار GasTurb و با استفاده از مشخصات میکروتوربینهای با توان مشابه انجام شده است. الگوریتم طراحی محفظه با استفاده از روشهای نیمه تجربی تدوین، و در کد متلب پیاده شد. محفظهٔ طراحی شده به کمک Fluent شبیه سازی شد. نتایج شبیهسازی نشان می دهد، محفظه طراحی شده، دارای ابعاد مناسب جهت اختلاط و احتراق مناسب میباشد. دمای میانگین خروجی برای کارکرد مناسب سیکل و توزیع دمای می مشد. محفظه کشیده خروجی مطلوب است. بررسی کانتورهای دما و کسر جرمی OH نشان می دهد، احتراق در ناحیهٔ اولیه انجام شده و شعله به دیوارهٔ محفظه کشیده نمی شود. با توجه به سوخت انتخاب شده، مقدار CO اگرچه در مقایسه با احتراق با گاز طبیعی بیشتر است، اما همچنان ناچیز و قابل قبول است.

FCCI-2022-0021

- [6] R. Tuccillo and M. Cameretti, "Combustion and Combustors for MGT Applications," VKI/RTO Lecture Series on" Micro Gas Turbines, pp. 5-1, 2005.
- [7] A. Guessab, A. Aris, M. Cheikh, and T. Baki, "Combustion of Methane and Biogas Fuels in Gas Turbine Can-type Combustor Model," *Journal of Applied Fluid Mechanics*, vol. 9, no. 5, 2016.
- [8] E. C. Okafor *et al.*, "Control of NOx and other emissions in micro gas turbine combustors fuelled with mixtures of methane and ammonia," *Combustion and flame*, vol. 211, pp. 406-416, 2020.
- [9] E. Amani, P. Rahdan, and S. Pourvosoughi, "Multiobjective optimizations of air partitioning in a gas turbine combustor," *Applied Thermal Engineering*, vol. 148, pp. 1292-1302, 2019.
- [10] M. D. Emami, H. Shahbazian, and B. Sunden, "Effect of operational parameters on combustion and emissions in an industrial gas turbine combustor," *Journal of Energy Resources Technology*, vol. 141, no. 1, 2019.
- [11] P. N. Hobson, S. Bousfield, and R. Summers, Methane production from agricultural and domestic wastes. Springer, 1981.
- [12] M. İlbaş, M. Şahin, and S. Karyeyen, "3D numerical modelling of turbulent biogas combustion in a newly generated 10 KW burner," *Journal of the Energy Institute*, vol. 91, no. 1, pp. 87-99, 2018.
- [13] H. Boerrigter and R. Rauch, *Syngas production and utilisation*. na, 2005.
- [14] C. P. Mark and A. Selwyn, "Design and analysis of annular combustion chamber of a low bypass turbofan engine in a jet trainer aircraft," *Propulsion and power research,* vol. 5, no. 2, pp. 97-107, 2016.
- [15] R. Raco, "Design and simulation of 500W ultramicro gas turbine generator," 2010.
- [16] R. E. P. Silva and P. T. Lacava, "Preliminary design of a combustion chamber for microturbine based in automotive turbocharger," *Proceedings of the 22nd COBEM*, pp. 412-422, 2013.
- [17] A. K. Gupta, D. G. Lilley, and N. Syred, "Swirl flows," *Tunbridge Wells*, 1984.
- [18] R. Marudhappan, C. Udayagiri, and K. H. Reddy, "Combustion chamber design and reaction modeling for aero turbo-shaft engine," *Aircraft Engineering and Aerospace Technology*, 2018.
- [19] A. Fluent, "Ansys fluent theory guide," *ANSYS Inc., USA,* vol. 15317, pp. 724-746, 2011.
- [20] P. A. Kalt, Y. M. Al-Abdell, A. R. Masri, and R. S. Barlow, "Swirling turbulent non-premixed flames of methane: flow field and compositional structure," *Proceedings of the Combustion Institute*, vol. 29, no. 2, pp. 1913-1919, 2002.
- [21] Y. Yang, S. K. Kaer, and C. Yin, "Numerical study and validation of one swirling flame," in *Proceedings of the European Combustion Meeting*, 2011, vol. 2011.
- [22] M. A. Nemitallah, A. Abdelhafez, and M. A. Habib, "Experimental and numerical investigations of structure and stability of premixed swirlstabilized CH4/02/CO2 flames in a model gas turbine combustor," *Energy & Fuels*, vol. 33, no. 3, pp. 2526-2537, 2019.

	فهرست علائم
A	m^2 مساحت،
Cp	گرمای ویژه در فشار ثابت، J/kgK
D	قطر، m
Κ	ضريب تطبيق
L	طول، m
LHV	ارزش حرارتی سوخت، J/kg
'n	دبی جرمی، kg/s
n	تعداد پره
Р	فشار، Pa
q	فشار دینامیکی، Pa
S_N	عدد چرخش
Т	دما، K
t	ضخامت، m
	فهرست علائم يونانى
ρ	چگالی،kg/m ³
η	بازده
ϕ	نسبت هوا به سوخت
θ	زاويه، °
μ	ضریب اصطکاک، Pa.s
	زيرنويسها
а	هوا
DZ	ناحیه رقیق سازی
f	سوخت
h	سوراخ
L	لاينر
out	خروجي محفظه
PZ	ناحيه اوليه
ref	مرجع
SW	چرخش دهنده
SZ	ناحيه ثانويه
v	پره
3	ورودى محفظه
4	خروجي محفظه

مراجع

- [1] E. Benini, *Advances in gas turbine technology*. BoD–Books on Demand, 2011.
- [2] K.-b. Hur, S.-k. Rhim, and J.-k. Park, "Mechanical characteristics evaluation of biogas micro turbine power systems," *Journal of Loss Prevention in the Process Industries*, vol. 22, no. 6, pp. 1003-1009, 2009.
- [3] S. Z. Tabatabaei, A. Hashemi, A. Meysami, and A. Z. Shojai, "The thermofluids design of a 100 kw, single-shaft prototype microturbine as a new distributed generation method in iran," *Energy Procedia*, vol. 14, pp. 1903-1910, 2012.
- [4] I. O. Camargo, G. Valencia-Ochoa, J. R. Lafaurie, and M. O. Cardenas, "Exergoeconomic Analysis of a 30 kW Micro Turbine Cogeneration System Using Hysys and Matlab," *Chemical Engineering Transactions*, vol. 57, pp. 475-480, 2017.
- [5] A. Conrado, P. Lacava, A. Carlos, P. Filho, D. d. Física, and M. d. S. Sanches, "BASIC DESIGN PRINCIPLES FOR GAS TURBINE COMBUSTOR," 2004.